

LAUSUNTO

Helsinki 10.06.2020

EDUSKUNNAN TALOUSVALIOKUNTA

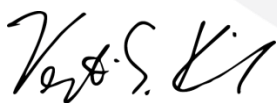
Viite: lausuntopyyntö 8.6.2020

Asia: HE 91/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry on valtakunnallisten sosiaali- ja terveysjärjestöjen kattojärjestö. SOSTE on sosiaali- ja terveystaloudellinen vaikuttaja ja asiantuntijajärjestö, joka rakentaa sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edellytyksiä yhteistyössä jäsenyhteisöjensä kanssa. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n varsinaisina jäseninä on yli 230 valtakunnallista sosiaali- ja terveysalan järjestöä ja yhteistyöjäsenenä yli 70 muuta sosiaali- ja terveysalan toimijaa.

Lisätietoja: lakimies Kirsi Väättäminen, kirsi.vaatamoinen@soste.fi, 040 839 7913

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

Vertti Kiukas
pääsihteeri

SOSTE

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
SOSTE Finlands social och hälsa rf
SOSTE Finnish Federation for Social Affairs and Health

www.soste.fi

SOSTE kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto eduskunnan talousvaliokunnalle ja haluaa painottaa seuraavia näkökohtia.

- On hyvä, että lakiesityksen perusteluissa on nimenomaisesti mainittu taloudellista toimintaa harjoittavien yhdistysten ja säätiöiden kuuluvan lain soveltamisalaan. Perusteluja tulee vielä täsmentää kirjauksilla, että niitä pidetään yrityksinä ainoastaan taloudellisen toimintansa osalta ja että lain tarkoittamana liikevaihtona pidetään vain niiden taloudellisen toiminnan liikevaihtoa.
- On erittäin tärkeää, että myös arvonlisäverottomia palveluja ja/tai tuotteita tarjoavat yritykset voivat lakiesityksen mukaan saada tukea. Suurin osa sosiaali- ja terveystaloudellista on arvonlisäverottomia.
- Lakiesityksestä ei käy ilmi, miten vaadittu 10%:n toimialakohtainen liikevaihdon lasku tulotai arvioimaan arvonlisäverottomilla toimialoilla, koska arvioinnin kerrotaan perustuvan arvonlisäveroilmoituksiin ja niitä ei mainituilla toimialoilla ole. Asia tulee selvittää ja varmistaa, että myös arvonlisäverottomia toimialoja voidaan asetuksella määritellä lain piiriin kuuluviksi.

SOSTE on tyytyväinen, että myös liiketoimintaa harjoittavien yhdistysten ja säätiöiden on erikseen mainittu olevan tuen piirissä. Monilla taloudellista toimintaa harjoittavilla sote-järjestöillä liikevaihto on pudonnut merkittävästi koronasta aiheutuneiden rajoitustoimenpiteiden vuoksi. Esimerkiksi kuntoutus on yksi eniten kärsineistä aloista.

Yhdistysten ja säätiöiden nimenomainen huomioiminen lain perusteluissa on tärkeää, koska esimerkiksi Business Finlandin koronatuet eivät jostain syystä olleet yhdistys- tai säätiömuotoisten toimijoiden haettavissa, vaikka lainsäädännöllisiä esteitä siihen ei ollut. 1§:n perusteluissa (s.13) onkin hyvästä syystä tuotu esiin se, että tukia myönnettäessä tulee soveltaa EU:n valtioneuvoston päätöksiä ja EU-oikeuden mukaan yrityksiä ovat kaikki taloudellista toimintaa harjoittavat yksiköt riippumatta niiden oikeudellisesta muodosta tai rahoitustavasta. Taloudellista toimintaa puolestaan on kaikki tavaroiden ja palvelujen myynti markkinoilla. **EU- oikeudessa on lisäksi selvennetty**, että yksikkö, joka harjoittaa sekä taloudellista että ei-taloudellista toimintaa, katsotaan yritykseksi ainoastaan taloudellisen toimintansa osalta. Siksi **myös lakiesityksen 1§:n perusteluja tulee täsmentää lisäämällä niihin, että yksikköjä pidetään yrityksinä ainoastaan taloudellisen toimintansa osalta.**

Sama toimija voi harjoittaa sekä taloudellista että ei-taloudellista toimintaa. Se ei ole EU-oikeuden tarkoittama yritys ei-taloudellisen toimintansa osalta. Eron tekeminen on olennaista yhdistysten ja säätiöiden kannalta, koska ne harjoittavat myös ei-taloudellista eli perinteistä yleishyödyllistä yhdistystoimintaa ja auttamistyötä. Järjestöjä koskee vaatimus eriyttää taloudellinen ja ei-taloudellinen toiminta kirjanpidossaan, mikä mahdollistaa toimintojen erillisen arvioinnin. Selvyyden vuoksi **lakiesityksen sivun 13 kolmannen kappaleen loppuun tulee lisätä myös: ”Tämä laki tulee sovellettavaksi ainoastaan yksikköjen taloudelliseen toimintaan. Näin ollen lain tarkoittamana liikevaihtona pidetään vain niiden taloudellisen toiminnan liikevaihtoa.”**

SOSTE pitää erittäin tärkeänä sitä, että lakiesityksen mukaan myös arvonlisäverottomien palvelujen tuottajat voivat saada tukea, sillä suurin osa sosiaali- ja terveyspalveluista kuuluu kokonaan arvonlisäverottomiin palveluihin.

Lakiesityksestä ei kuitenkaan käy ilmi, miten liikevaihdon aleneminen toimialakohtaisesti arvioidaan silloin, kun kyse on arvonlisäverottomasta myynnistä. Tässä yhteydessä on tärkeää erottaa toisistaan nollaverokannan mukainen myynti (alv 0%) (josta arvonlisäveroilmoituksia on käytettävissä) ja arvonlisäveroton myynti (josta ei tehdä lainkaan arvonlisäveroilmoituksia). Koska sosiaali- ja terveyspalvelut ovat arvonlisäverottomia, niistä ei siis tehdä arvonlisäveroilmoituksia lainkaan. Toimialan liikevaihdon laskua ei siten voida perustaa arvonlisäveroilmoituksiin.

Lakiesityksen 3§:n perustelujen mukaan *”[t]uen piiriin kuuluvista toimialoista säädettäisiin erikseen valtioneuvoston asetuksella. Tuen piiriin kuuluvat toimialat määriteltäisiin huhtikuun liikevaihtotietojen perusteella, jotka ovat käytettävissä 15.6.2020 jälkeen. Valtioneuvoston asetuksessa tapahtuvat toimialavalinnat perustuisivat tähän lakiin.”* Lakiesityksessä ei ole esitetty muita liikevaihdon arviointiperusteita kuin verohallinnolle toimitetut arvonlisäveroilmoitukset (ja yksittäistapauksessa tuen hakijan oma ilmoitus). Ei ole selvää, onko tarkoitus arvioida esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalvelujen toimialakohtainen liikevaihto jollakin muulla perusteella. Tarkoituksena ei kuitenkaan liene jättää niitä kokonaan pois tuen piiriin kuuluvien toimialojen listalta arvonlisäverottomuutensa takia. Asia olisi syytä selvittää. **Lakiesitykseen tai sen perusteluihin tulisi lisätä kohta, jolla varmistetaan mahdollisuus sisällyttää asetukseen myös arvonlisäverottomia toimialoja.**

Jos arvonlisäverottomia palveluja ja/tai tuotteita tarjoavat toimialat eivät voisi päästä asetuksella määriteltävälle listalle, tarkoittaisi se sitä, että esimerkiksi kaikki tukea hakevat sote-alan yritykset joutuisivat tekemään tukihakemuksensa 2§:n 2 momentin poikkeussäännöksen perusteella. Lakiesityksen mukaan yritys joutuisi tällöin hakemuksessaan selvittämään, miksi sen tilanne poikkeaa toimialan yleisestä tilanteesta – näin siitä huolimatta, että koko toimialan liikevaihto on tosiasiaa voinut laskea vaaditut 10% tai enemmän. Tämä ei voi olla tarkoituksena.

Lisäksi yrityksen tulisi osoittaa liikevaihdon alenemisen johtuvan Covid-pandemiasta ja tuelle olevan erityisen painavia syitä. Tällaisen hakemuksen käsittely edellyttäisi Valtiokonttorilta hakemuskohtaista arviointia ja harkintaa, minkä on arvioitu vievän noin viisinkertaisen ajan verrattuna valmiin kriteerin soveltamiseen (lakiesitys s.24).

Lopuksi taustatietoa:

Sote-palveluja tuottaa kaikkiaan noin 1000 järjestöä, joista noin 800 sosiaalipuolella. Vain noin 70 on yhtiöittänyt toimintansa. Yhdistysten ja säätiöiden liiketoiminnassa suurimmat tappiot ovat syntyneet Kelan ja kuntien tukeman kuntoutus- ja muun palvelutoiminnan keskeytymisestä. Palvelujen ostaminen on käytännössä loppunut, mutta kiinteät kulut ovat jatkuneet. Tappioita on syntynyt myös muun palvelutoiminnan keskeytymisen vuoksi ja eri yksiköiden ollessa kiinni. Poikkeusolojen hygienia- ja turvaetäisyysvaatimukset ovat myös osaltaan lisänneet menoja.

Sote-järjestöjen palvelujen asiakkaina ovat tyypillisesti yhteiskunnan heikoimmassa asemassa olevat ihmiset, kuten lapset, nuoret, työttömät, päihde- ja mielenterveysongelmaiset, pitkäaikaissairaat, vammaiset ja ikäihmiset. Suurena vaarana on, että kun kriisin jälkeen palveluita tarvitaan jälleen uudelleen, näillä järjestöillä ei olisi enää toimintamahdollisuuksia. Kustannustuella pystytään osaltaan helpottamaan tilannetta.

Joitakin huomioita sote-järjestöjen tilanteesta:

- Palveluja tuottavien sote-järjestöjen toimialat vaihtelevat suuresti.
- Toimialan myynti on pudonnut suurella osalla yli 10 % prosenttia, joten järjestöt sitä kautta kuuluisivat kustannustuen piiriin. Kuntoutus on kärsinyt suurimmasta liikevaihdon laskusta.
- Monen yksittäisen yhdistyksen tai säätiön liikevaihto vertailtuna viime vuoden tilanteeseen on myös pudonnut yli 30 %. Joillakin liikevaihdon pudotus on ollut peräti 100 %.
- Järjestöt ovat valmiita hakemaan isojakin tukisummia. Useampi järjestö on maininnut aikovansa hakea maksimisummaa.
- ALV-rekisteri ei toimi kustannustuen määrittelyssä sote-järjestöillä, koska suurin osa palveluista tuotetaan arvonlisäverottomina.